

Stockholm Stad
Kulturförvaltningen
Näringslivskontoret
Stadsbyggnadskontoret
Miljöförvaltningen
Att: Bo Andér
Box 16113
103 22 Stockholm

"Lär av staden"

Projekt/Förstudie - Stockholm 2003-09-02

Bakgrund

Stockholm Stad och dess olika förvaltningar undersöker nya vägar och metoder för stockholmarna att engagera sig i sin stad och i stadsplaneprocessen. Samtidigt pågår en diskussion om olika initiativ för att profilera Stockholm och Sverige inom design och TIME. Det finns också en vilja att fördjupa och utveckla samarbetet mellan stadens förvaltningar.

Idén till det här projektet/förstudien har vuxit fram utifrån mitt engagemang i stadsdelen Värtan och en längre tids dialog med Bo Andér på Kulturförvaltningen. Den dialogen har tidigare resulterat i en idérapport till Eurocities - "The Community and I in the extended field". Parallellt med detta har jag följt Lower Manhattans Developments Corporations (LMDC) idé- och förankringsprocess vad gäller uppbyggnaden av Ground Zero. En annan viktig aktör i denna process var Civic Alliance vars uppdrag var att, tillsammans med forskare, arkitekter, konstnärer, stadsplanerare, m. fl, höja kvalitén, öka tillgängligheten och engagemanget i det offentliga samtalet om uppbyggnaden. Här finns alltså erfarenheter vi kan ta fasta på.

Under innevarande år har Kulturförvaltningen, Näringslivskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Miljöförvaltningen haft ett antal förberedande utvecklingsmöten. Vid det senaste s.k. miniseminarier (se bilaga) den 19 augusti 2003 föreslogs att jag, som fristående kulturproducent, skulle skriva en ansökan för en förstudie/projekt.

Vad skulle det betyda för Stockholms framtid om vi lyckades involvera fler människor i stadsplaneprocessen? Utgångspunkten måste vara att människor vill engagera sig, de tar ansvar och har en kunskap som är värd att ta vara på. För att möjliggöra detta krävs att man vinnlägger sig om att ständigt hitta former för detta. I plan- och bygglagen finns utrymme för tolkning och förnyelse vad gäller den externa kommunikationen. Hur man väljer att formulera lagens tillgänglighet sätter på sätt och vis gränser för det offentliga samtalet. Vi måste akta oss för ett stelt "avbockande" av paragrafer.

Det handlar alltså om en attitydförändring, som innebär att frågor släpps fria. En förnyad offentlig kultur som kommer att vila på transparens och dialog, som bl a möjliggörs av ny teknologi (TIME). En tvåvägskommunikation helt enkelt. En sådan attitydförändring, har jag blivit varse, innebär i realiteten en samhällsrevolution. Samtidigt måste självklart trovärdighet och legitimitet upprätthållas. Regionens kraft finns i dess medborgare och politikernas existensberättigande vilar på relationsnivån. Har en region som Stockholm råd att låta bli att öka intensiteten i relationen mellan det offentliga och det privata? Förmågan att förändra, sätta ting och tanke i rörelse, är utveckling. För att citera 50- och 60-talets stora design- och arkitekturkritiker Reyner Banham: "The only way to prove you have a brain is to change it".

Till syvende och sist handlar det om något som äger en stor komplexitet, dvs hur överför man kunskap? Olika former av kunskaper som alla vinner på att sammanföras och berika; såväl den typ av professionell kunskap, som är motor i stadsplaneringen, som vår informella men påtagliga och upplevda kunskap vad gäller; mitt boende, min stad, mina sociala relationer. Kunskapsöverföring är en långsam process. Men långsamma och snabba processer har en sak gemensam - de måste

initieras. Det offentliga samtalet domineras tyvärr idag fortfarande av en megafonteknik för kunskapsöverföring där två aktiva parter, politiker och massmedia, sänder till en mängd passiva åhörare.

Teknologi har alltid varit en katalysator för samhällsförändring. I denna förändring är teknologin främst ett fordon för utbyte. Men mediet formar givetvis budskapet - "The Media is the Message". Den ger på många sätt ramarna för; på vilket sätt, när och var vi kan interagera med varandra. Om t ex telefonen inte fanns skulle inte våra förvaltningar, myndigheter, näringsliv och demokratiska mötesplatser se ut som de gör idag. Om inte bilen fanns skulle våra städer inte se ut som de gör idag, etc.

Många menar också att produktivitet/tillväxt i mångt och mycket handlar om hur vi utbyter information och kunskap. Om information och kunskap inte cirkulerar, dvs om vi inte utbyter erfarenheter och kompetenser, gör den då någon nytta? Vad som också påverkar är i vilken tidsrymd eller hastighet detta utbyte sker. Filosofen Paul Virilio hävdar att den som har farten på sin sida segrar i historien. Men han säger samtidigt, vilket kritiserats av många, att risken finns att hastigheten springer förbi övervägandet. Men vems övervägande handlar det om?

Konst/kultur/estetik är en aktiv del av vår förståelse av oss själva och kunskap av världen. Ingen anser att det är något vi kan vara förutna. Men samtidigt finns en rädsla att på allvar låta detta kunskapsfält påverka samhällsutvecklingen. I arkitektur och stadsplanering möts och formuleras relationen; estetik, samhällsplanering, människosyn, framtidstro, teknologi, etc. På 50- och 60-talet sågs design som något som på ett självklart sätt var drivande i samhällsplaneringen. Så verkar det inte vara i Stockholm idag. I New York Times skrevs nyligen lyriskt om hur det offentliga samtalet om uppbyggnaden av Ground Zero har inneburit att man t o m i barer på Manhattan diskuterade estetiska spörsmål om arkitektur och stadsplanering.

Ett projekt som detta formulerar grundläggande frågor: Hur ser framtidens myndighet ut? Hur ska myndighetens roll definieras? Men också vidare frågor såsom: Vad är syftet med vårt samhälle? Hur ska demokrati utövas? Hur påverkar ny teknologi vår samhällsutveckling och specifikt relationen offentligt - privat?

Vad gäller myndighetsrollen så finns det två ytterligheter: Den ena utgår från att vi förlämnar allt ansvar och tänkande i professionella välmenande offentliganställdas händer. Den andra är ett underifrån-och-upp perspektiv där offentliganställda ses som tjänare eller, för att använda moderna begrepp, moderatorer/hubbar i det lokala tjänst.

Syftet med detta projekt/förstudie är att hitta fram till/formulera:

- nya former för relationen myndighet, medborgare och i viss mån beröra näringslivets roll.
- nya mötesplatser och forum för diskussioner.
- nya beslutsunderlag som är bättre förankrade och som inkorporerat vidare kunskaps- och idéfärer.

Det handlar om hur vi väljer att relatera till varandra. Hos de yngre medborgarna har en förändring redan ägt rum. Detta vittnar inte minst Lunarstorms verksamhet om (se www.lunarstorm.se). I näringslivet anses att ett management som skapar en atmosfär med "högt till tak" vara en avgörande framgångsfaktor.

Förstudiens innehåll

Det projektstöd som denna ansökan avser ska nyttjas till en förstudie som ska beskriva hur ny teknologi och/eller nya metoder kan användas för att på nya sätt engagera Stockholms invånare i stadsplanering och planprocesser.

Förstudiens/projektets syfte är att bilda underlag för vidare diskussioner inom Stockholms stad och med potentiella övriga intressenter. Förstudien tar sin utgångspunkt från några specifika projekt såsom Skatteskrapan och /eller Skeppsbron (Stenbecksfärens idé).

Förstudien ska *övergripande*:

- besvara frågor såsom projektets syfte, mål och målgrupp/er.
- beskriva potentiella objekt såsom Skatteskrapan, Skeppsbron etc.
- lämna förslag på metoder och tekniker för att involvera stockholmare/målgruppen i stadsplaneprocessen
- ge en kostnadsuppskattning

Metod

Förstudien genomförs med hjälp av:

- Workshops - två gånger en halvdag. Deltagare från Kulturförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, Näringslivskontoret etc. Workshop 1 diskuterar syfte, mål, målgrupp etc. Workshop 2 går igenom slutrapport samt diskuterar och beslutar nästa steg.
- Möten / intervjuer med nyckelpersoner/intressenter/aktörer
- Studier av material

Arbetet med projektet/förstudien kommer att utföras i nära samarbete med Katja Lepola Vd för Votia Empowerment. Votias vision är att involvera, aktivera och engagera individer i samhällets alla segment - att jämställa relationer. De har utvecklat modeller och ett processkunnande för inflytande och delaktighet som ett flertal kommuner och organisationer har använt sig av. Utförlig information om Votias verksamhet finns under adressen: www.votia.com

Stockholm den 5 september 2003

Mvh

Mats Brodén